

Landsbygds-och  
infrastrukturdepartementet

**Datum**

2025-10-02

**Diarienummer**

LI2025/01327

## **Remissvar - Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)**

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Det gör myndigheten genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, stärkt omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet. Myndigheten arbetar inom tre politikområden - den regionala utvecklingspolitiken, den sammanhållna landsbygdspolitiken och näringspolitiken - som är ömsesidigt förstärkande.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

### **Sammanfattande synpunkter**

- Tillväxtverket välkomnar att en utredning kring framtidens utvecklingspolitik är tillsatt. I en föränderlig omvärld är det viktigt att se över politiken för att på ett mer effektivt sätt möta dagens och morgondagens utmaningar.
- Delbetänkandet är uppbyggt kring väl avvägda resonemang som fångar centrala frågeställningar och avgränsningar för den territoriella politiken. Mycket kraft har lagts på form och struktur och Tillväxtverket saknar resonemang kring vilka problem politiken ska möta och hur ett territoriellt perspektiv kan bidra.
- Tillväxtverket tillstyrker förslagen till författningsändring i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar.
- Tillväxtverket delar utredningens bedömning att det finns behov av att förändra och förtydliga ansvar och uppgifter, framför allt hos statliga myndigheter för att ge bättre förutsättningar att delta i den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken.

- Tillväxtverket delar utredningens bedömningar och resonemang kring hinder för samordning och samverkan och vill i sammanhanget påpeka att samverkan förutsätter tydliga uppdrag samt resurser och kapacitet att samverka
- Tillväxtverket anser att ett gemensamt politikområde bör vara utredningens vägval mot slutbetänkandet. De tyngsta argumenten för ett nytt politikområde är möjligheten att skapa en tydlig och effektiv ansvarsfördelning samt styrning och uppföljning i ett sammanhållet system.
- Tillväxtverket vill avslutningsvis uppmärksamma utredningen på det täta samberoende som existerar mellan genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik och det regionala utvecklingsuppdraget. Den nära relationen bör beaktas i kommande slutbetänkande.

## Inledande kommentarer

Tillväxtverket välkomnar möjligheten att svara på delbetänkandet Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik som utredningen för Sveriges sammanhållna utveckling (SVESAM) lämnat. Det är nu snart 25 år sedan den senaste regionalpolitiska utredningen överlämnade sitt slutbetänkande till regeringen. Sedan dess har samhället utvecklats på många sätt. Regioner har bildats i samtliga län och utvecklingsansvaret har succesivt flyttats från Länsstyrelsen till regionerna. Ett nytt politikområde med territoriellt perspektiv (den sammanhållna landsbygdspolitiken) har också tillkommit. På basis av denna utveckling är det hög tid att se hur en framtida territoriell politik kan styras och formas, för att möta dagens och morgondagens utmaningar.

Tillväxtverket bedömer att det delbetänkande utredningen lämnat ger en god beskrivning av de huvudsakliga strukturella utmaningar som föreligger för att skapa en effektiv och ändamålsenlig territoriell politik. Delbetänkandet bygger till stor del på resonemang men klargör likväl förutsättningar för en framtida politik. Delbetänkandet innehåller även väl motiverade avgränsningar för vad som avses utredas vidare inför slutbetänkandet.

Tillväxtverket har ett antal medskick i utredningens fortsatta arbete som vi hoppas utredningen beaktar inför kommande slutbetänkande.

Myndigheten anser att delbetänkandet saknar en tydlig bild av vilka problem politiken är tänkt att lösa. Delbetänkandet listar ett antal stora samhällsutmaningar men det saknas resonemang kring hur just en territoriell politik ska möta dessa utmaningar och på vilket sätt. En territoriell politik kan inte väntas svara upp mot alla samhällets utmaningar men kan samtidigt vara ett viktigt verktyg för att möta flera av dem, med insatser som utgår från platsens specifika förutsättningar. Utredningen behöver precisera vilka problem politiken avser att lösa inom ramen för politikområdet och vad som kan anses vara bredare samhällsutmaningar där politikens insatser kan ha en sekundär effekt

Vidare anser Tillväxtverket att begreppet sammanhållning behöver en tydligare definition och konkretiseras i relation till utredningens anslagna tidsperspektiv. I delbetänkandet definieras territoriell sammanhållning som "att skillnaden i levnadsförhållanden inom landet inte ska vara alltför stora". Delbetänkandet saknar vidare resonemang kring vad "levnadsförhållanden" eller "alltför stora" innebär i praktiken. Begreppen utvecklas heller inte i relation till andra liknande definitioner

såsom exempelvis EU-kommissionens definition av där tre olika perspektiv utgör begreppet sammanhållning.<sup>1</sup>

Tillväxtverket anser det oklart huruvida utredningen vill att politiken ska bidra med ett perspektiv (det territoriella) eller om politiken ska inriktas på vissa territorier. Avser politiken att i första hand hantera utmaningar för landsbygder och glesbygder eller ingår andra värden i begreppet som även kan nyttjas i en territoriell politik för olika platser? Är syftet enkom att landsbygder i högre grad ska omfattas av en nationell sammanhållning eller är det Sverige som ska hållas samman? Tillväxtverket förordar en politik med ett territoriellt perspektiv som omfattar alla territorier. Därmed anser myndigheten att begreppet behöver förtydligas och exemplifieras utifrån olika territoriella förutsättningar för att kunna särskiljas från det som är nuvarande sammanhållna landsbygdspolitik.

Tillväxtverket ser ett behov av att utredningen förstärker dessa delar inför kommande slutbetänkande.

## Tillväxtverket ställer sig bakom föreslagna författningsändringar

Utredningen föreslår i delbetänkandet två ändringar i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. Den första ändringen avser att förtydliga att samråd ska ske med *företrädare för civilsamhällets organisationer* (jmf med tidigare *berörda organisationer*).

Utredningen gör bedömningen att förtydligandet inte innebär en ändring i sak. Tillväxtverket är enig i den bedömningen.

Tillväxtverket vill dock be utredningen beakta att civilsamhället, likt resten av samhället, är under ständig utveckling. Deltagandet i föreningslivet tenderar att minska och framför allt ungdomars deltagande har succesivt minskat över tid<sup>2</sup>. Om utredningen avser att anlägga ett tidsperspektiv fram till 2050 bör det i sammanhanget också beaktas hur civilsamhället i stort förändras och hur offentliga organisationer kan fånga upp den utvecklingskraft som existerar utanför den traditionella samverkansformen som formella organisationer utgör.

Det andra författningsförslaget avser en hänvisning till lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk inom lagen (2010:630) för regionalt utvecklingsansvar. Utredningen motiverar ändringen med att den syftar till att öka tydligheten och påminna regionerna om deras skyldighet att samråda.

Tillväxtverket bedömer hänvisningen som rimlig i sammanhanget och tillstyrker förslaget.

---

<sup>1</sup> Ekonomisk sammanhållning: Minskar skillnaderna i ekonomisk utveckling mellan olika regioner och medlemsstater. Social sammanhållning: Främjar social inkludering och jämlikhet för att minska fattigdom och diskriminering inom EU. Territoriell sammanhållning: Strävar efter en balanserad och harmonisk utveckling av alla områden inom EU, både mellan och inom länder och regioner.

<sup>2</sup> SKR. Civilsamhället som utvecklingskraft, demokratiaktör och samverkanspartner. S, 10

# Tillväxtverkets ställningstaganden kring utredningens huvudsakliga frågeställningar

## Behov att förändra och förtydliga statliga myndigheters och regioners ansvar och uppgifter

Tillväxtverket anser att de tre övergripande värden som utredningen använder som analytiskt ramverk för den territoriella politiken är väl avvägda för ändamålet.<sup>3</sup>

Tillväxtverket instämmer i utredningens bedömning att det behövs en tydlig ansvarsfördelning inom den territoriella politiken. Detta avser främst hur statliga myndigheter ska bidra i en territoriell politik och själv anlägga ett territoriellt perspektiv på sin verksamhet. Vidare instämmer myndigheten i behovet av att ta fram en övergripande och sammanhållen verksamhetslogik för den territoriella politiken som möjliggör bättre uppföljning och utvärdering.

2024 fick myndigheter av särskild betydelse för den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken i uppdrag att redovisa hur deras verksamhet bidragit till målen för politikområdena<sup>4</sup>. Detta är ett bra första steg, men styrningen från regeringen behöver bli än tydligare om dessa myndigheter ska ges reella förutsättningar att bidra till måluppfyllnaden för politikområdena. Tillväxtverket har i andra sammanhang föreslagit att regeringen bör ge myndigheter som regeringen anser är särskilt viktiga för den regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken i uppdrag att analysera och redovisa sitt genomförande av sektorspolitiken utifrån ett territoriellt perspektiv. Något myndigheten även anser att utredningen bör föreslå i sitt slutbetänkande.

Tillväxtverket har en central roll inom både den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken som innefattar att bland annat stödja lokala aktörer, kommuner, regioner och statliga myndigheter i deras arbete med politikområdena. Utifrån Tillväxtverkets stödjande roll är de utmaningar som utredningen påvisar i delbetänkandet väl kända. Utredningens resonemang om möjligheten för Tillväxtverket att få bättre förutsättningar att stödja andra myndigheter i deras arbete med koppling till den territoriella politiken är därför välkommet.

Länsstyrelserna har en viktig roll inom regional utveckling, inte minst på grund av myndighetens uppgifter inom flera sakområden av relevans för regional utveckling.<sup>5</sup> Tillväxtverket bedömer att rollfördelning och ansvar mellan regioner och Länsstyrelser varit otydlig sedan regionerna bildades, men att roller och relationer på senare år utvecklats. Oklarheter i roller och ansvar har funnits i samtliga län i olika utsträckning men bedöms ha varit mest frekvent förekommande i län där regionbildning skett på senare år, vilket kan förklaras med att de ännu inte haft tillräckligt med tid för att helt hitta sina roller.

Tillväxtverket anser att det kan finnas fog för att förtydliga rollen för länsstyrelser inom den regionala utvecklingspolitiken och vill samtidigt påminna utredningen om den principiella uppdelning av ansvar på regional nivå som Ansvarskommittén

---

<sup>3</sup> Territoriell sammanhållning, effektiv och platsbaserad samordning samt lokal och regional förankring

<sup>4</sup> Li2024/00652

<sup>5</sup> Exempelvis inom samhällsplanering, såsom boende och energifrågor

föreslog i sitt slutbetänkande 2007. Den föreslagna uppdelningen bör ligga till grund för diskussionen om ansvarsfördelning även idag.<sup>6</sup>

## Hinder för samordning av statliga myndigheter och samverkan mellan statliga myndigheter och regioner

Tillväxtverket delar utredningens bedömning att flerparts-samverkan är nödvändig för att tvärssektoriella frågor ska kunna hanteras på ett effektivt sätt i ett flernivåsystem. Som myndighet har Tillväxtverket lång erfarenhet av uppdrag där samverkan med aktörer på lokal, regional och nationell nivå är en förutsättning för genomförandet. Precis som delbetänkandet anger är det avgörande att respektive aktör är tydlig med sina roller samt sina förväntningar på varandra om en effektiv samverkan ska uppnås. Det måste också finnas reella förutsättningar att samverka. Ett vanligt återkommande problem är att en myndighet får ett uppdrag av regeringen att samverka med andra utpekade myndigheter, som i sin tur inte fått ett liknande uppdrag. Vid sådana fall tenderar samverkan att bli ineffektiv då andra frågor allt som oftast behöver prioriteras där uppdrag saknas.

Tillväxtverket vill i sammanhanget också påpeka att samordning och samverkan förutsätter resurser och kapacitet att delta. Kommuner, regioner och statliga myndigheter (inklusive länsstyrelserna) har varierande möjligheter att delta i samordning och samverkan när resurser är knappa och prioriteringar inom verksamheten behöver göras. Utredningen bör därmed belysa vikten av en nödvändig kapacitet hos relevanta aktörer för att skapa rätt förutsättningar för en effektiv samverkan och samordning framåt.

Avslutningsvis ser Tillväxtverket positivt på utredningens resonemang kring frågan och ser fram emot att ta del av förslagen kring ett samverkande system i kommande slutbetänkande.

## Bör det ske en sammanslagning av den regionala utvecklingspolitiken och den sammanhållna landsbygdspolitiken till ett nytt politikområde

Delbetänkandet går nogsamt igenom olika för- och nackdelar med att bilda ett nytt politikområde för territoriell politik eller behålla de två politikområdena separerade. Myndigheten anser att de beskrivningar som görs kring den landsbygdspolitiska dimensionen av politiken på ett fullgott sätt speglar de utmaningar och risker som föreligger inom den sammanhållna landsbygdspolitiken och vid ett bildande av ett nytt politikområde.

Utredningen tar i detta avsnitt sin utgångspunkt i den sammanhållna landsbygdspolitiken och hur dess särskilda egenskaper ska kunna bevaras om ett nytt politikområde föreslås. Tillväxtverket anser att den regionala utvecklingspolitiken inte ges samma utrymme som den sammanhållna landsbygdspolitiken. Utredningen bör i sammanhanget också kunna adressera potentiella risker för den regionala utvecklingspolitiken om ett nytt politikområde bildas. Precis som det finns en risk att landsbygdsperspektivet försvagas i ett gemensamt politikområde finns risken att den inte alltid lättförklarliga regionala utvecklingspolitiken kan få förhålla sig till villkoren av den i sammanhanget mer lättförklarliga landsbygdspolitiken.

Tillväxtverket anser att ett gemensamt politikområde bör vara utredningens vägval mot slutbetänkandet. De tyngsta argumenten för ett nytt politikområde är möjligheten

---

<sup>6</sup> Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10). s, 177

att skapa en tydlig och effektiv ansvarsfördelning samt styrning och uppföljning i ett sammanhållet system. En gemensam politik med ett tydligt territoriellt perspektiv bedöms också vara en mer framkomlig väg för att definiera och konkretisera vilka problem politiken avser att möta, vilket redogjordes för i våra inledande kommentarer.

## Avslutande kommentarer

### Regional utvecklingspolitik och EU:s sammanhållningspolitik

I mitten av juli lanserade EU-kommissionen sitt förslag till ny långtidsbudget. Förslaget innefattade stora förändringar för den framtida sammanhållningspolitiken både i struktur och genomförande. Förhandlingar mellan medlemsstaterna kring den exakta utformningen av politiken återstår, men myndighetens initiala bedömning är att förslagen som presenterats kommer att innebära nya arbetssätt och nya sätt att organisera genomförandet av politiken i kommande programperiod.

Det är viktigt att utredningen inför sitt slutbetänkande förhåller sig till den utveckling som sker inom den europeiska sammanhållningspolitiken och hur det kan påverka den nationella politiken. Det finns inget självändamål i att anpassa en ny territoriell politik helt efter hur EU avser att implementera sin politik, speciellt inte eftersom utredningens tidsperspektiv är längre än kommande programperiod. Dock har EU på många sätt en avgörande roll i hur vi valt att genomföra vår territoriella politik, vilket bör beaktas i högre grad inför slutbetänkandet. EU-kommissionen har också satt upp egna strategiska prioriteringar för kommande långtidsbudget, vilket påverkar inriktning och möjligheter till finansiering av insatser kommande programperiod. Dessa prioriteringar kommer en framtida territoriell politik behöva att förhålla sig till, då de styr en stor del av den finansiering politikområdet idag vilar på.<sup>7</sup>

Den regionala utvecklingspolitiken är också tätt sammankopplad med genomförandet av europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) men också europeiska sociala fonden (ESF). Det statliga anslaget för regionala utvecklingsåtgärder (1.1-anslaget) används i hög utsträckning som medfinansiering för insatser inom dessa fonder och dess fördelningsnyckel överensstämmer till stor del med fördelningen inom framför allt ERUF. Förändringar gällande fördelningen inom anslaget får således direkt påverkan på Sveriges förmåga att genomföra insatser inom fonderna. Detta täta samband mellan den regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik behöver adresseras tydligare och beaktas inför kommande slutbetänkande.

Beslut i detta ärende har fattats av Generaldirektör Elisabet Backteman.

---

<sup>7</sup> EU-kommissionens sex prioriteringar: Investera i människor, regioner och länder; främja utbildning, sociala rättigheter och demokrati; öka välbördet genom konkurrenskraft, forskning och innovation; skydda människor och bygga beredskap; skydda Europa; samt bygga partnerskap för ett starkare EU i världen

Gustaf Rehnström har varit föredragande.

Elisabet Backteman

Gustaf Rehnström